

**Hudut muntakası ahâlisinin Türkiye - Soviyet hududundan mürur-
larına dair Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri
İttihadı arasında aktolunan mukavelenamenin tasdiki hakkında
kanun**

(Resmi gazete ile neşir ve ilâm : 6 3, 1929 - Sayı : 1136)

№ 1397

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı beyninde 6 ağustos 1928 tarihinde Ankarada akit ve imza olunan huduttanmürur ve ubur mukavelenamesile mezkûr mukavelenamenin bazı noktalarını tasrihen tarihi mezkûrde Türkiye Cümhuriyeti Hariciye Vekili Beyefendiyle Sosyalist Şuralar İttihadı fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi arasında taati olunan 45364/45 ve 201 numaralı notalar tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu kanun ahkâmının icrasına Hariciye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

27 Şubat 1929

MUKAVELENAME

13 teşrinievvel 1921 tarihinde aktolunan Kars muahedenamesinin yedinci maddesine tevfikân:
Bir taraftan,

Türkiye Cümhuriyeti Reisi,

Diğer taraftan,

Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı Merkezî İcra Komitesi,

Eyi komşuluk rabitalarının tesisi ve Türkiye Cümhuriyeti ile Soviyetist Sosyalist Gürcistan Cümhuriyeti muntakâi hududiye ahâlisinin iktisadi münasebatlarının teshili arzusunda bulduklarından hududun sureti müruru hakkında bir mukavele aktine karar vermişler ve bu bapta murahhasları olmak üzere :

Türkiye Cümhuriyeti:

Diyarbakir mebusu Zekâi Bey Efendi Hazretlerini,

Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı :

Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadının fevkalâde murahhas ve büyük elçisi
Müsyü Jacques Suritz,

Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı büyük elçiliği müsteşarı Müsyü

Vladmir Potemkine,

Andre İvautchenko,

Andre Kalantadzeyi,

taayin eylemişlerdir.

Murahhasını müşarüyleyin bu hususta usulüne müvafık ve muteber görülen salâhiyetna-
melerini featiden sonra ahkâmı atıyeyi kararlaştırmışlardır :

MADDE 1 — Hududun her iki tarafında 10 kilometroluk mesafede kâin şehir ve köylerde daimî ikametgâhı olan Türkiye Cümhuriyeti ve Gürcistan Sosyalist Şuralar Cümhuriyeti men-
âiki hududiye ahâlisi, Türkiye Cümhuriyeti ve Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı

arasındaki Devlet hududunu kavaidi atiyeye müsteniden mürur hakkını haizdirler.

MADDE 2 — Birinci maddede mezkûr eşhas, hududu, Türkiye cihetinden Sarp, Maraditi, Badela ve Kenar Bel ve Soviyet cihetinden Sarp, Maraditi, Orceşani, Karzahta kâin hudut noktalarından geçmek hakkını haizdirler.

Bu maddede mezkûr noktaların yerine işbu mukavelenamenin müddeti meriyeti zarfında diğer noktaların ikamesi, Türkiye Cümhuriyeti Hariciye vekâleti ile Sosyalist Şuralar Cümhuriyetleri İttihadı halk Hariciye Komiserliğinin itilâfile icra olunur.

MADDE 3 — Mıntakai hududiye ahalisinin :

a - Ziraat, inşaat ve sair işler,

b - Kayıbolan hayvanattan veya çalınan emvalin memurini mahalliye muavenetile taharrisi,

c - Muaveneti sıhhiye icrası ve doktorlara müracaat,

d - Ticaret muahedesi dairesinde ticaret,

e - Ailevi sebepler,

f - Afat zuhurunda muavenet ifası (Yauğun, nehirlerin taşması v. s.)

Maksadile hududu mürurlarına müsaade olunur.

MADDE 4 — Hududun müruruna ancak güneşin doğmasından batmasına kadar müsaade olunur. Hududun gece esnasında da müruruna istisnaen atideki ahvalden dolayı müsaade olunur.

a - Yangın zuhurunda itfaiye heyetinin müruruna müsaade olunur.

b — Müstacel muaveneti tıbbiye icap ettiği takdirde heyeti tıbbiye ile hastanın yakın akrabasının müruruna müsaade olunur.

MADDE 5 — Hudut, Türkiye Cümhuriyetinde nahiye, kaza, vilâyetler ve Gürcistan Sosyalist Şuralar Cümhuriyetinde distirik memurini tarafından usulen ita edilmiş olan bir pasavanın ibrazile mürur edilir. Mezkûr pasavanlar ita olunduıkları tarihten itibaren onbeş günlük bir müddet için muteberdir. Pasavanın hamili işbu pasavanın müddeti hitamında tekrar hududu mürur etmediği takdirde, memurini mahalliye memleketine avdet etmek üzere ona kâfi bir müddet vereceklerdir. Eğer bu temdidi müddetin hitamında dahi hududu geçmediği takdirde memurini mahalliye, müsaadei matlubeyi istihsal etmeksizin memlekete duhul ve ikamet hususundaki kavanini mahalliye ahkâmını onun hakkında tatbik edebileceklerdir.

Hududun mürurunda, hududu geçen şahsın daimi ikametgâhının bulunduğu memlekette mer'i kavaide tevfikan ita olunan bir huviyet varakasını pasavanla beraber ibrazı mecburidir.

İhtar 1 : Tarafeyni âkideyn, hudutta pasavan ita edecek eşhas ve devairi idariyenin listesini, mezkûr eşhas ve idarelerin pasavan itası hususundaki salâhiyetlerinin hududun hangi kısmına şamil olduğunu tasrih ile, mütেকabilen yekdiglerine tebliğ edeceklerdir.

İhtar 2 : İşbu pasavanlarla komşu devletin arazisine geçen eşhas, pasavanlarını memurini mahalliyeeye kaydettirmeğe mecburdurlar.

MADDE 6 — Hududu mürur eden eşhas, diğer tarafın arazisinde ancak hudut mintakasının 10 kilometro derinliğinde bir mesafede serbestçe dolaşabileceklerdir. İşbu mukavelename ile tespit edilen usul dairesinde hududun müruruna ancak ayda birdefa müsaade olunur.

İhtar : Ayda bir defadan ziyade hududu geçmeye müsaade itası, ancak ziraat işleri için hududun diğer tarafına giden eşhas hakkında kabul edilebilir. Diğer müstesna ahvalde ayda bir defadan ziyade mürur müsaadesi iki memleket hudut memurlarının mütেকabil muvafakatile verilebilir.

MADDE 7 — Pasavanlar, bilâ resim yapılacak olan kayıt ve yoklama muamelatından maada, hiç bir muameleye tabi olmayacaklardır.

MADDE 8 — İşbu mukavelename ile tespit olunan usul dairesinde hududu geçmek hakkını haiz bulunmayanlar şunlardır;

a - Pasavanlarını diğer eşhasa vermekle ittiham edilen eşhas ile kendilerine ait olmıyan pasavanları istimal eden eşhas,

b - Diğer taraf makamatı canibinden kendilerine pasavan verilmemesi talep olunan eşhas,

c - Memleketeynden biri veya diğerinin kanunları mucibince, kaçakçılık, hududu bilâ müsaade mürur veya eşkıyalık sebepleriyle tecziye edilmiş olan eşhas,

d - Ciheti adliyece muttehem ve maznun olan eşhas.

MADDE 9 — Hududu geçen eşhas tarafından kısa bir müddet ikamet için lüzumu olan ve birlikte götürülen elbise, çamaşır ve işçiliğe ve sanata ait âlat ve edevat gibi eşyayı müstamele ve evvelce kullanılmış olanı mevat ve maksadı mürura tekabül eden miktarda ziraat hayvanatı ve takımları ve şahıs başına 10 kiloyu tecavüz etmiyen mekûlat hiç bir vergiye ve resme tabi tutulmiyacaktır.

MADDE 10 — Tarafeyni âkideyinden her biri, her hangi bir eşyanın ithal ve ihracı hakkındaki memnuiyet ve tahdidata müteamil olarak vazeylemiş olduğu nizamâtı tatbik hakkını muhafaza eder.

MADDE 11 — Hududu mürur eden eşhas, memleketlerine hini avdeflerinde, ancak hududu geçtikleri zaman hamil buldukları eşyalarını birlikte götürebilirler. Götmek istedikleri diğer eşya ve mevaddı ticariye gümrük nizamâtı umumiyesine tabi olacaktır.

MADDE 12 — Tarafeyni âkideyinden her biri, diğer tarafın mıntakai hududiyesi emrazı sariye tehlikesine maruz olduğu anlaşıldığı takdirde, bu hususta mevcut bilumum nizamâtı tatbik hakkını haizdir.

MADDE 13 — Hayvan sürülerine refakat eden eşhasın müruru mer'a mukavelesile tayin edilmiş olduğundan işbu mukavele bunların müruruna şamil değildir.

MADDE 14 — Hudut üzerinde 3 kilometro mesafe dahilinde bulunan ve menatıkı hududiye ahalisine ait olan araziden istifadeyi teshil maksadiyle, bir sene muteber olmak üzere pasavan verilecektir. İşbu pasavanlar, müteakıl hudut memurini mahalliyesi tarafından bir kere ve bilahaç kayıt ve vize edilecektir.

İşbu madde mucibince hududu mürur edecek eşhasa, hemcivar Devletin altıncı maddede mezkûr arazisi dahilinde, serbestii seyahat hakkındaki nizamâtı tatbik olunacaktır.

Daimî pasavanlarla hududun hini mürurunda beşinci maddede zikrolunan hüviyet varakasının ibrazı mecburidir.

MADDE 15 — Beşinci ve on dördüncü maddelerde mezkûr olan pasavanlar, Türk ve Gürcü ve Rus lisanlarıyla aşağıdaki şekilde yazılır:

PASAVAN : 1

Yalnız onbeş gün için muteberdir (madde - 5)

EŞKÂL

İsim ve şöhreti

Pederinin ismi

Yaşı

Boyu

Göz

Saç

Sakal

Alameti mahsusa

Tabiiyeti

Hüviyet varakasının zikri

Gideceği yer ve maksadı müruru

Pasavan hamiline refakat eden eşhas (valide, zevce, müteehhil olmiyan kızı ve kızıkardeş, 12 yaşından ufak olan erkek çocukları)

..... Distirik veya kazası köyü ahalisinden olup balada eşkâli gösterilen ın hududu mürur etmesine müsaade edilmiştir.

İşbu pasavan 15 gün için muteberdir.

.....19

İmza ve mühür

PASAVAN : 2

Bir sene müddetle muteberdir (madde - 14)

EŞKÂL

İsim ve Şöhreti

Pederinin ismi

Yaşı

Boyu

Göz

Saç

Sakal

Alameti mahsusa

Tabiiyeti

Tarla ile hudut arasındaki mesafe

Hüviyet varakasının zikri.

Hamile refakat eden eşhas (valide, zevce, müteehhil olmiyan kızı ve kızıkardeş, 12 yaşından ufak olan erkek çocukları)

..... Kazası veya Distirik nahiyesi köyü ahalisinden olup Köyünde arazisi bulunan eşkâli balada muharrer in mezkûr arazide çalışmaya gitmek üzere hududu mürur etmesine müsaade edilmiştir .

1 - Çift hayvanatı, araba, alât ve edevat, mekûlat, tohumluk ve bu hususta lazım olan her şey'i götürmeğe,

2 - İdrak ettiği mahsulati hanesine nakle,

3 - Ledelicap geceyi tarlasında geçirme hakkı vardır.

İşbu pasavan bir sene için muteber olup yalnız bir defaya mahsus olmak üzere memurini nahalliyeye ibraz edilmek icap eder.

..... 19

mühür ve imza

MADDE 16 — İşbu mukavelename tasdiknamelerin taatîsi tarihinden itibaren meriyülcra olacaktır.

Mezkûr mukavelename mümkün olduğu kadar suratle tasdik edilecektir.

Tasdiknameler Ankarada taatî edilecektir.

İşbu mukavelenamenin müddeti 5 senedir.

İşbu mukavelename tarafeyni âkideyinden biri canibinden, müddetin hitamından altı ay evvel fesh ve tadilî talep edilmediği takdirde tarafeyni âkideyinden birinin fesh veya tadilini talep eylediği günden itibaren bir sene daha mevkiî meriyette kalacaktır.

Tasdiklanılmakal murahhslar işbu mukavelenameyi imza ve tahtim etmişlerdir.

Ankarada, 6 Ağustos 1928 tarihinde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

Zekâyî

J. Suritz

V. Potemkine

A. İvantchenko

A. Klantadze

45 364 / 45 NUMARALI NOTA

Ankara 6 ağustos 1928

Soviyetist Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi
Müsyü j. Suritz Hazretlerine

Sefir Hazretleri,

Türkiye ve Soviyet hey'eti Murahhasaları beyninde bu gün imza edilen huduttan mürrura dair mukavelenameye atfen beyanatı atiyeyi te'yit ile kesbi şeref eylerim :

Elyevm mevcut olan teamüle göre mevzubahs mukavelenamenin beşinci maddesinde mezkûr kanunî müddetlerin inkızasından sonra memleketlerine avdet etmiyen Soviyet vatandaşları hakkında Türk memurları, aşağıdaki ahval müstesna olmak üzere, yalnız hudut haricine ihraç muamelesini tatbik edeceklerdir :

1 - Mevzubahs kimse aynı bir cürüm için evvelce hudut haricine çıkarılmış ise,

2 - Hudut haricine çıkarılmasına karar verilen kimse bu karara muhalefet eder veya bu karardan kaçınırsa,

3 - Bu cürümler müctemian ika edilmiş olursa.

İşbu üç halde Türk memurları salifüzzikir mukavelenamenin beşinci maddesinde musarrah cezaları tatbik edeceklerdir.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Efendim.

İmza

Dr. Tefvik. Rüşlü

201 NUMARALI NOTA

Ankara : 6 Ağustos 1928

Türkiye Cümhuriyeti Hariciye Vekili Beyefendi Hazretlerine

Vekil Beyefendi Hazretleri,

Soviyet ve Türk hey'eti murahhasaları beyninde bu gün imza edilen huduttan mürurâ dair mukavelenameye atfen beyanatı atiyeyi te'yit ile kesbi şeref eylerim :

Elyevm mevcut olan teamüle göre mevzubahs mukavelenamenin beşinci maddesinde mezkûr kanunî müddetlerin inkızasından sonra memleketlerine avdet etmiyen Türk vatandaşları hakkında

— 201 —
Soviyet memurları, aşağıdaki ahval müstesna olmak üzere, yalnız hudut haricine ihraç muamelesini tatbik edeceklerdir:

- 1 - Mevzubahs kimse aynı bir cürüm için evvelce hudut haricine çıkarılmış ise,
 - 2 - Hudut haricine çıkarılmasına karar verilen kimse bu karara muhalefet eder veya bu karardan kaçınırsa,
 - 3 - Bu cürümler müçtemian ika edilmiş olursa.
- İşbu üç halde Soviyet memurları salifüzzikir mukavelenamenin beşinci maddesinde musarrah cezaları tatbik edeceklerdir.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim efendim.

Soviyetist Sosyalist Cümhuriyetleri
İttihadı fevkalâde Murahhas ve
Büyük Elçisi
J. Suritz

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	24-2-1929 ve 1/340	
<i>Bu kanunun neşir ve ilânı Başvekilliğe bildirildiğine dair Cüm. Reisliğinden gelen tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	27-2-1929 ve 4/83	
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	7	Sayfa 34
		8	2,41,42,55,56,61,67:70
<i>Bu kanunla ilişkili olan kanunların numaraları:</i>		609,610	